

A. Μπερμπέρογλου: ένας πολιτικός θυμάται ...

Το Τουρκοκυπριακό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα, γιόρτασε πρόσφατα τα 20 χρόνια της ίδρυσής του. Σε ειδική εκδήλωση που έγινε στη Λευκωσία, ο ιδρυτής του Κόμματος κ. Αχμέτ Μιτχάτ Μπερμπέρογλου, που είναι επίτιμος Πρόεδρος του κόμματος, από τότε που ανέλαβε την προεδρία ο κ. Οζκιέρ Οζκιούρ και ειρήσθω εν παρόδω εξακολουθεί πάντοτε να αποτελεί ανενεργό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου των Κυπριακών Αερογραμμών, απηύθυνε με την ευκαιρία, στα μέλη του κόμματος, ειδικό χαιρετισμό.

Όπως είναι γνωστό, ο Νεοκυπριακός Σύνδεσμος δεν ταυτίζεται με κανένα κυπριακό πολιτικό κόμμα. Ωστόσο ο επετειακός χαιρετισμός του κ. Μπερμπέρογλου χύνει αρκετό φως σε μια ταραχώδη περίοδο της Κυπριακής Βουλής, εκείνης που προηγήθηκε της αποχώρησης των Τουρκοκυπρίων βουλευτών. Ακόμα δίνει ανάγλυφη, κατά την άποψή μας, την εικόνα του πολιτικού παρασκήνιου πίσω από την Τουρκοκυπριακή κοινότητα καθώς και του όλου κλίματος μέσα στο οποίο βίωσε η τελευταία, από τα πρώτα σχεδόν χρόνια της Δημοκρατίας.

Ο Νεοκυπριακός Σύνδεσμος πιστεύει ότι η ιστορική αυτή μεταφορά καθώς και τα πολιτικά γεγονότα που τη συνθέτουν, θα μπορούσαν να διαφωτίσουν την ελληνοκυπριακή κοινή γνώμη στο βαθμό που δεν είναι εξοικειωμένη με τις λεπτομέρειες των πολιτικών γεγονότων εκείνης της εποχής και ταυτόχρονα να βοηθήσουν στην κατανόηση των συνθηκών μέσα στις οποίες εξελίχθηκαν γεγονότα που επηρέασαν καίρια την σύγχρονη ιστορική πορεία της χώρας μας. Θα μπορεί ακόμα να γίνει αντιληπτός ο βαθμός ανάμειξης της Τουρκίας και κυρίως του παρακρατικού "Ειδικού Γραφείου Πολέμου" στις υποθέσεις των τουρκοκυπρίων, και κατ'επέκταση της Κύπρου, πολύ πριν από την εισβολή..

Είναι ακριβώς με αυτό το σκεπτικό που ο Σύνδεσμος μετάφρασε αυτή την αναφορά και τη μεταφέρει ατόφια στο ελληνοκυπριακό κοινό, χωρίς να πειράται την έκφραση οποιασδήποτε κρίσης, ανάλυσης ή συμπερασμάτων, κάτι που αφήνει στον αναγνώστη. Απλώς για να κατανοηθούν ένα δυό πράγματα που υπονοούνται, έχουν προστεθεί μερικές διευκρινιστικές υποσημειώσεις.

"Θα αφηγηθώ τις αναμνήσεις μου για την ίδρυση του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ). Στην προσπάθειά μου για σύσταση του κόμματος, ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για δραστηριοποίηση των συμπατριωτών μου στα πλαίσια ενός πολιτικού κόμματος, πέρασα πολύ δύσκολες μέρες και υπέστηκα πολλά δεινά και καταπιέσεις.

Όμως τώρα που ζω μαζί σας τον ενθουσιασμό του κόμματος που ίδρυσα, η ικανοποίηση που νοιώθω με κάνει να ξεχνώ όλες τις κακουχίες που πέρασα. Πραγματικά με διακατέχει περηφάνεια, τόσο για το ΡΤΚ και για σας.

1. Ειδικό Γραφείο Πολέμου: Το παραστρατιωτικό καθεστώς που κυβερνά την Τουρκία από το παρασκήνιο και οργάνωσε την Τ.Μ.Τ. στην Κύπρο.

Στην ουσία εκείνο που τους² εξόργιζε και τους έκανε να με αντικρύζουν σαν εχθρό, ήταν η σημασία που είχα δώσει στη νεολαία, μετά την ίδρυση του κόμματος. Η φοιτητική νεολαία που επέστρεφε από την Τουρκία, συγκεντρωνόταν γύρω μου και δραστηριοποιόταν στο κόμμα. Πολλές φορές με απείλησαν και μου πέταξαν κατάμουτρα λέγοντας μου:

"Αυτοί οι νέοι είναι αριστεροί. Αυτοί οι νέοι είναι κομμουνιστές. Θα γίνεις και εσύ κομμουνιστής; Δεν ντρέπεσαι; Μετάτρεψες το κόμμα που ίδρυσες σε φωλιά των κομμουνιστών....".

Δε θα ξεχάσω ποτέ ένα περιστατικό με ένα καθηγητή από την Τουρκία, που όλοι αγαπούσαμε πολύ και ο οποίος ήρθε από την Τουρκία και ζήτησε να με δει. Τον δέχτηκα στο γραφείο μου και μου είπε ότι πληροφορήθηκε την ίδρυση του κόμματος και την ανάληψη της προεδρίας του από μέρους μου. Μετά αναφέρθηκε στη νεολαία που ανέλαβε δραστήριο ρόλο στο κόμμα και μου είπε με ειλικρίνεια, ότι αυτό δε μπορούσε να μου το συγχωρήσει... Ανέφερε μερικά ονόματα, υποδεικνύοντας μου να τους διώξω αμέσως από το κόμμα και παρατήρησε ότι αν δεν ακολουθούσα τις υποδείξεις του, θα γινόμουν και εγώ μια μέρα κόκκινος, ολοκόκκινος όπως αυτούς...

Του είπα να μιλά με περισσότερη λογική, να δείξει κατανόηση και να με συμβουλευσει ως προς τις σωστές επιλογές για το μέλλον. Εξέφρασα μάλιστα την άποψη ότι ήμουν πολύ ευχαριστημένος με τη νεολαία που ήταν γύρω μου και τη συνεργασία της μαζί μου, όπως επίσης και τη γνώμη ότι θαρχόταν μια μέρα που η νεολαία αυτή θα προσφέρει υπηρεσίες στην πατρίδα και θα δώσει μαθήματα δημοκρατίας. Ναι φίλοι μου, να που έχει έρθει αυτή η μέρα...

Η ίδρυση του κόμματος από μέρους μου, δεν ήταν καθόλου τυχαίο γεγονός. Ήταν αποτέλεσμα των εμπειριών μου, αποτέλεσμα γεγονότων που είχα ζήσει και τα οποία με έπειθαν για την ανάγκη δημιουργίας σ'αυτή τη χώρα, ενός πολιτικού σχήματος ανάμεσα στη τουρκική κοινότητα.

Τα πολιτικά σχήματα είναι απαραίτητα στη πολιτική οργάνωση ενός λαού, μιας κοινότητας. Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι, και μετά την εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 16 Αυγούστου 1960, δεν είχε γίνει ακόμα, κανένα βήμα και καμιά προσπάθεια για ίδρυση πολιτικού κόμματος σ'αυτή τη χώρα ανάμεσα στην κοινότητά μας. Εγώ συμπαθούσα πάντοτε την ύπαρξη οργανώσεων και το θεωρώ τιμή μου που πάντοτε υποστήριζα την ύπαρξη τους ανάμεσα στην κοινότητα. Ακόμα και στα παιδικά μου χρόνια, στο δημοτικό σχολείο, στη Λεμεσό, είχα αναπτύξει οργανωτικές δραστηριότητες. Τελευταία, σε συνάντηση με συμμαθητή μου από τη Λεμεσό που πήγε στην Τουρκία και βρεθήκαμε μετά από 40 χρόνια, ανασκαλίζοντας το παρελθόν μου ανέφερε:

-
2. Υπονοεί την Τουρκοκυπριακή ηγεσία - τον κ. Ντενκτάς βασικά - και τις καταστάσεις πίσω απ'αυτή που απαγόρευαν τη δημιουργία πολιτικών σχημάτων έξω από την επιρροή τους.

"Θυμάσαι στο δημοτικό στη Λεμεσό που είχες ιδρύσει μια οργάνωση με το όνομα ΑΟΥ που είχε και ποδοσφαιρική ομάδα και έγινε πρωταθλήτρια της γειτονιάς;" Προσπάθησα να θυμηθώ και πράγματι είχα κάνει κάτι τέτοιο. Και ξέρετε τι ήταν η ΑΟΥ [Anavatanin Oz Yavruharı]. "Γνήσια Παιδιά της Μητέρας Πατρίδας." ³ Οργανωτικές δραστηριότητες ανάπτυξα και στο Λύκειο. Κατόπιν, όταν πήγα για ανώτερες σπουδές στη νομική σχολή στην Κωνσταντινούπολη, είχαμε ιδρύσει μαζί με τους πρώτους σπουδαστές στη Τουρκία, το Σύνδεσμο Τουρκοκυπρίων Φοιτητών και Αποφοίτων.

Μέχρι το 1945 και κατά τη διάρκεια του 2ου Παγκόσμιου Πολέμου, αυτοί που πήγαιναν για σπουδές στην Τουρκία ήταν πολύ λίγοι. Μετά τον πόλεμο άρχισε η μαζική ροή σπουδαστών στην Κωνσταντινούπολη και την Άγκυρα. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο σύνδεσμος που ιδρύσαμε τότε, αποτέλεσε τη βάση του Πολιτιστικού Συνδέσμου που λειτουργεί σήμερα. Μετά, όταν πήγαμε για σπουδές στο Λονδίνο οργανώσαμε και εκεί το σύνδεσμο μας. Ήμουν από τους ιδρυτές και είχα ενεργό δραστηριότητα για ένα χρονικό διάστημα μέσα στο σύνδεσμο.

Στα χρόνια του πολέμου, μεταξύ 1940-45 δραστηριοποιήθηκα στο ποδοσφαιρικό σωματείο στη Λεμεσό. Ήταν η αποικιακή περίοδος. Την περίοδο εκείνη η ανάμειξη στη πολιτική και η ίδρυση πολιτικών οργανώσεων ήταν αυστηρά απαγορευμένα. Κάτι τέτοιο θεωρείτο παράνομη δραστηριότητα. Οι επαφές και πολιτικές δραστηριότητες αναπτύσσονταν μέσω των ποδοσφαιρικών σωματείων.

Η οργάνωση σε κάθε τομέα είναι μια αναγκαιότητα και είναι υγιής θεσμός. Όμως είναι πολύ λυπηρό ότι, οι ηγέτες μας δεν είχαν κάνει τίποτε προς αυτή την κατεύθυνση για την πρόοδο και ευημερία της κοινότητας μας. Τον καιρό εκείνο όποιος είχε αξίωμα στο Εβκάφ, θεωρείτο και ηγέτης. Υπενθυμίζω τις περιόδους του Ιρφάν Μπέη, του Μουνίρ Μπέη και του Νετζατή Μπέη. Αυτοί οι κύριοι δεν ασχολούνταν με τα προβλήματα και την πρόοδο της κοινότητας. Αυτά θα έπρεπε να τα επιλαμβάνονται τα πολιτικά κόμματα τα οποία ήταν μια αναγκαιότητα.

Το 1960 ανακηρύχθηκε ένα κράτος με το όνομα Κυπριακή Δημοκρατία. Οι Τουρκοκύπριοι ήταν ένα από τα στοιχεία που αποτέλεσαν την Κυπριακή Δημοκρατία. Εγώ στις εκλογές του 1960, εκλέγηκα σε μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων, με έδρα την Κερύνεια. Από τη θέση μου αυτή, κάθε φορά που μου δινόταν η ευκαιρία, αναφερόμουν στην αναγκαιότητα δημιουργίας ενός πολιτικού σχήματος, αλλά σ'όλες τις περιπτώσεις με κοίταζαν άσχημα. Όταν σε διάφορες συσκέψεις ήγαιρα το θέμα, μου εναντιώνονταν. Την υπόθεση της δημιουργίας ενός πολιτικού σχήματος τη θεωρούσα ευθύνη και υποχρέωσή μου. Η έντονη αντίθεσή τους στο θέμα της δημιουργίας πολιτικού σχήματος έδειχνε ότι, είτε ήταν αστοιχειώτοι στο θέμα αυτό είτε δεν ήθελαν να αναβαθμιστεί το πολιτικό επίπεδο της

3. Προφανώς σκωπτική αναφορά, σε σχέση με τη χρήση που γίνεται σήμερα στον όρο από τους εθνικιστές της Τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Τουρκοκυπριακής κοινότητας. Ή ακόμα ήθελαν την αποφυγή δημιουργίας κόμματος, ώστε να συνεχίσουν οι καταστάσεις εκείνες, που μας θυμίζουν συνθήκες κοινωνίας φυλών, με οπαδούς του Δρ. Κουτσιούκ και οπαδούς του Ραούφ Ντενκτάς.

Στη Βουλή των Αντιπροσώπων στην Κύπρο, υπήρχαν 15 Τουρκοκύπριοι και 35 Ελληνοκύπριοι βουλευτές. Το Σύνταγμα του 1960, κατά τη δική μου άποψη, είναι ένα ανεκτίμητο δώρο του αείμνηστου Μεντερές και του Φατίν Ρουστού Ζορλού προς τους Τουρκοκύπριους. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τους σκεπάζει...

Με βάση το Σύνταγμα θάπρεπε να γίνεται ξεχωριστή ψηφοφορία στη Βουλή για τα νομοσχέδια φορολογίας. Δηλαδή για να περάσει το νομοσχέδιο από τη Βουλή, θάπρεπε να εξασφαλίσει τη ψήφο της πλειοψηφίας των 35 Ελληνοκυπρίων βουλευτών ξεχωριστά και την ψήφο της πλειοψηφίας των 15 Τουρκοκυπρίων βουλευτών ξεχωριστά. Δεν άργησε να έρθει η μέρα που κατατέθηκε στη Βουλή ένα τέτοιο νομοσχέδιο. Συγκεντρωθήκαμε οι 15 Τουρκοκύπριοι βουλευτές στην αίθουσα μας στη Βουλή για να καθορίσουμε τη θέση μας. Ο κοινοβουλευτικός μας εκπρόσωπος εισηγήθηκε να ψηφίσουμε υπέρ της νομοθεσίας, με τον όρο το φορολογικό νομοσχέδιο να κατατίθεται στη Βουλή κάθε χρόνο, παρά το ότι η σχετική νομοθεσία διελάμβανε την κατάθεση του στη Βουλή κάθε 5 χρόνια. Ο λόγος της πεντάχρονης περιόδου ήταν να μη δημιουργήσουμε ανασφάλεια για το ξένο κεφάλαιο που είχε ανάγκη η Κύπρος, με τη συχνή αλλαγή της νομοθεσίας. Η κοινοβουλευτική μας ομάδα, υιοθέτησε την άποψη της επανεξέτασης της φορολογικής νομοθεσίας κάθε χρόνο. Να κραδαίνουμε δηλαδή αυτή τη σπάθη στη Βουλή, μια φορά το χρόνο...

Τα δυο μέρη άρχισαν να πεισματούνουν γύρω από το θέμα. Εμείς λέγαμε κάθε χρόνο, η άλλη πλευρά επέμενε στα 5 χρόνια. Στη συνέχεια η τουρκική πλευρά αποφάσισε να καταψηφίσει τη νομοθεσία. Ύστερα απ' αυτό, η φορολογική νομοθεσία δε θα περνούσε από τη Βουλή και έτσι η Κυπριακή (Αμερικάνικη) Μεταλλευτική Εταιρεία (CMC) δε θα πλήρωνε τη φορολογική της υποχρέωση, που ανερχόταν σε 4,500,000 λίρες. Η Αμερικάνικη νομοθεσία προβλέπει όπως οι Αμερικάνικες Εταιρείες στο εξωτερικό καταβάλλουν τη φορολογική υποχρέωση τους στην Αμερική, αν η χώρα στην οποία εδρεύουν δεν έχει σχετική νομοθεσία. Συνεπώς, αν η νομοθεσία δεν εγκρινόταν, η CMC θα πλήρωνε τους φόρους της, ύψους 4,5 εκατομμυρίων λιρών στην Αμερική. Έτσι άρχισαν βροντές και αστραπές μεταξύ μας. Μπροστά στην εξέλιξη αυτή, παρέμβηκα και εισηγήθηκα να μετριάσουμε κάπως την στάση μας. Είπα ότι εφόσον προσβλέπουμε στην ενθάρρυνση του ξένου κεφαλαίου, αν αλλάζουμε τη νομοθεσία κάθε χρόνο, τότε αυτό θα σήμαινε εκφοβισμό του ξένου κεφαλαίου. Συνέστησα λογική...

Ενώ συνεχίζονταν οι συζητήσεις στην αίθουσα της κοινοβουλευτικής μας ομάδας, κτύπησε το τηλέφωνο. Ο κοινοβουλευτικός μας εκπρόσωπος απάντησε το τηλέφωνο, άκουσε, το έκλεισε και μας είπε:

- Τηλεφώνησε ο αρχηγός
- Τι είπε;
- Με κανένα τρόπο να μην περάσει η νομοθεσία.
- Ποιός είναι ο αρχηγός, ρώτησα.

- Ο μεγάλος μας απάντησαν.

Εγώ ένα μεγάλο γνωρίζω και αυτός είναι ο θεός. Αν ο "μεγάλος μας" γνωρίζει καλά τη νομοθεσία και θέλει να βοηθήσει τη Βουλή, γιατί στέλλει μηνύματα μέσω τηλεφώνου και δεν έρχεται στην αίθουσά μας; Ας έρθει εδώ να λάβει μέρος στη συζήτηση. Και αν δεν έρθει, τότε εγώ δε θα λάβω υπόψη τις απόψεις του. Ο αρχηγός συστήνει να καταψηφίσουμε τη νομοθεσία. Όμως αν καταψηφιστεί, τότε η Κυπριακή Δημοκρατία θα χρεωκοπήσει. Δεν θα μπορεί να εισπράττει φόρους. Ούτε τελωνειακούς δασμούς, ούτε φόρο εισοδήματος. Αν το κράτος δεν εισπράττει φόρους, δε θα μπορέσει να καλύπτει τα έξοδα του και να πληρώνει μισθούς. Εμείς σαν υπεύθυνοι βουλευτές, θάπρεπε να λάβουμε σοβαρά υπόψη τα πιο πάνω.

Με ρώτησαν αν είχα εισήγηση και απάντησα θετικά. Εισηγήθηκα να μη είναι ούτε ένα ούτε πέντε χρόνια. Να χωρίσουμε τους φόρους σε δυο κατηγορίες. Τελωνειακούς δασμούς και φόρο εισοδήματος. Για το πρώτο να ορίσουμε περίοδο τριών χρόνων και για το δεύτερο τέσσερα χρόνια. Έτσι δεν θα γινόταν αυτό που επέμεναν οι Τουκροκύπριοι μα ούτε και αυτό που επέμεναν οι Ελληνοκύπριοι. Τους ρώτησα αν δέχονταν την εισήγησή μου. Απάντησαν ότι τη βρήκαν πολύ καλή και την αποδέκτηκαν.

- Δίνετε το λόγο σας; τους ρώτησα.

- Το δίνουμε.

- Τότε να πάω να δω τον Πρόεδρο της Βουλής και να υποβάλω την εισήγησή μας. Αν την αποδεχτούν, το θέμα θα διευθετηθεί.

Έδωσαν τη συγκατάθεσή τους και αποφασίσαμε να δούμε τον Πρόεδρο της Βουλής. Αν αποδεχόντουσαν την πρότασή μας θα συμφωνούσαμε. Εξέφρασα την άποψη ότι δεν ήθελα να δω τον Πρόεδρο της Βουλής μόνος μου και εισηγήθηκα να με συνοδεύσει κάποιος από τους βουλευτές. Με ρώτησαν ποιός θα ήθελα να με συνοδεύσει και εισηγήθηκα το μακαρίτη Ραματάν Τζιεμίλ. Πήγαμε στον Πρόεδρο με τον Ραματάν Τζιεμίλ και εξηγήσαμε τις απόψεις της κοινοβουλευτικής μας ομάδας. Μετά τη συνάντησή μας με τον Πρόεδρο της Βουλής, πήγαμε μαζί του στον Πρόεδρο της Οικονομικής Επιτροπής στον οποίον εξηγήσαμε τις απόψεις μας. Καταλήξαμε σε συμφωνία. Έτσι και αλλιώς αυτοί ήθελαν η CMC να πληρώσει τους φόρους της...

Επιστρέψαμε στην αίθουσα της κοινοβουλευτικής μας ομάδας. Βρεθήκαμε προ εκπλήξεως. Στην αίθουσα επικρατούσαν συνθήκες "παναυρκού". Ενώ θάπρεπε να βρίσκονται εκεί οι 13 βουλευτές, είχαν μαζευτεί γύρω στα 50 πρόσωπα. Με την είσοδο μας στην αίθουσα, όρμησαν πάνω μας. Τι κάνεις κύριε Μιτχάτ! (μικρό όνομα του Μπερμπερόγλου). Ο κόσμος έχει ξεσηκωθεί στο Σεράγιο. Έρχονται προς τη Βουλή κρατώντας τσεκούρια. Πώς τόλμησες να κάνεις τέτοια εισήγηση και να συνεννοηθείς με τους Ελληνοκύπριους; Εντάξει τους είπα. Τι έχετε πάθει εσείς; Ότι θα γίνει, θα υποστούμε τις συνέπειες εμείς οι βουλευτές. Εσείς δεν έχετε να πάθετε τίποτε. Βγείτε έξω και αφήστε μας ήσυχους.

4. Υπονοείται προφανώς ο κ. Ντενκτάς αλλά δυνατόν να υπονοείται και Τούρκος ανώτατος στρατιωτικός.

Τους βγάλαμε έξω και μείναμε μόνο οι βουλευτές. Απευθύνθηκα προς αυτούς και ζήτησα τη γνώμη τους σχετικά με τη στάση που θα κρατούσαμε.

"Τί θα πούμε; Δεν ακούς, τί θα πούμε; Ο κόσμος ξεσηκώθηκε. Άλλωστε και ο "μεγάλος" μας είναι εναντίον".

Εκείνη τη μέρα δε μπορέσαμε να καταλήξουμε πουθενά. Η συνεδρίαση αναβλήθηκε για την επόμενη μέρα, κατά την οποία έληγε και η προθεσμία που θα έπρεπε να εγκριθεί η νομοθεσία.

Την επόμενη, νωρίς το πρωί, μας κάλεσε στο γραφείο του ο Πρέσβης της Τουρκικής Δημοκρατίας κ. Εμίν Ντιρβάν. Όταν πήγαμε στο γραφείο του, μας είπε ότι είχε μάθει την πρόθεσή μας να καταψηφίσουμε τη νομοθεσία. Όλοι σιωπούσαν. Κύριοι, μας είπε, η Τουρκική Δημοκρατία θέλει να ψηφίσετε αυτή τη νομοθεσία. Αν δεν με πιστεύετε, εδώ είναι οι οδηγίες που πήρε η πρεσβεία από την Άγκυρα. Συμφωνήσαμε όλοι ότι, εφόσον έτσι ήθελε η Τουρκία, θα υιοθετήσουμε θετική στάση προς τη νομοθεσία. Όλοι είπαν "μάλιστα". Κατόπιν απευθύνθηκε στο καθένα ξεχωριστά και όλοι απάντησαν με τη σειρά: Ναι ναι, ναι... Πήγαμε ξανά πίσω στη Βουλή. Όταν μπήκαμε στην αίθουσά μας, κτύπησε ξανά το τηλέφωνο. Το σήκωσε ο Πρόεδρος της ομάδας, το έβαλε στο αυτί του και μετά το έκλεισε. Είναι ο "μεγάλος μας". Μας είπε να καταψηφίσουμε οριστικά το νομοσχέδιο. Πάλιν περιπλέκθηκαν τα πράγματα. Ήρθε η ώρα της ψηφοφορίας στη Βουλή. Στο μεταξύ το διπλωματικό σώμα και ο λαός ανέμεναν το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας με ανυπομονησία. Προσπαθήσαμε να βρούμε μια μέση λύση. Είδαμε τον Πρόεδρο της Οικονομικής Επιτροπής κ. Σαββίδη και διευθετήσαμε αναβολή της συνεδρίας για μια ώρα.

Όταν επέστρεψα στην αίθουσα μας, οι δικοί μας βουλευτές ήσαν πάλι στο τηλέφωνο. Ανέμεναν τις οδηγίες του "μεγάλου μας". Στη συνέχεια έγινε η ψηφοφορία και όπως ξέρετε ο νόμος καταψηφίστηκε. Μετά την ψηφοφορία της κοινοβουλευτικής μας ομάδας πήγαμε στην αίθουσα συνεδριάσεων, διαβάστηκε το νομοσχέδιο και τέθηκε σε ψηφοφορία. Οι 35 Ελληνοκύπριοι βουλευτές ψήφισαν υπέρ, οι 15 Τουρκοκύπριοι βουλευτές ψήφισαν εναντίον και έτσι το νομοσχέδιο δεν πέρασε. Ακολούθησε η επόμενη διαδικασία. Διαβάστηκε η εισήγηση των Τουρκοκυπρίων βουλευτών, με την πρόνοια για επανεξέταση της νομοθεσίας κάθε χρόνο. Οι Τουρκοκύπριοι ψήφισαν υπέρ οι Ελληνοκύπριοι εναντίον και έτσι δεν πέρασε ούτε αυτή η εισήγηση. Ζήτησα το λόγο και έκανα τη δική μου εισήγηση, ζητώντας να τεθεί σε ψηφοφορία. Στη ψηφοφορία οι Ελληνοκύπριοι ψήφισαν υπέρ οι Τουρκοκύπριοι εναντίον και η πρόταση μου δεν πέρασε.

Μετά από αυτή τη διαδικασία, αγνοώντας τους Τουρκοκύπριους εγκρίθηκε με την ψήφο των Ελληνοκυπρίων ένα σύντομο νομοσχέδιο, για να μη χάσει το κράτος τα £4.5 εκατομμύρια φορολογία από την CMC.

Εκείνο που ήθελα να τονίσω με τη σύντομη αυτή αναφορά στο παρελθόν, είναι ότι αν είχαμε τότε δυο κόμματα και οι 10 από τους βουλευτές ανήκαν στο κόμμα της εξουσίας και οι άλλοι 5 στο κόμμα της αντιπολίτευσης, δε θα είχαμε να αντιμετωπίσουμε την προσταγή του "μεγάλου" από το τηλέφωνο.

Τί συνέβη την επομένη; Έγιναν διαδηλώσεις στους δρόμους της Λευκωσίας με

συνθήματα. "Αίσχος στον Μπερμπέρογλου", "να παραιτηθεί αμέσως", "πουλήθηκε στους Ελληνοκύπριους".

Διερωτούμαι πώς πουλήθηκε....

Είχα κάνει μια πρόταση που υπερψηφίστηκε από τους "Γκιαούρηδες" καταψηφίστηκε από τους Τουρκοκύπριους και υπέβαλα την παραίτησή μου.

Αλλά από που παραιτήθηκα;

Παραιτήθηκα από τους 15 και έγινα ανεξάρτητος.

Τί όμως σημαίνει να είσαι ανεξάρτητος;

Δεν υπήρχε κόμμα. Τίποτε δεν υπήρχε... Εκείνο που θέλω να επισημάνω είναι ότι, αν στην πολιτική არένα δεν υπάρχουν κόμματα, τότε δημιουργούνται τέτοιες καταστάσεις που δύσκολα μπορεί κανείς να εξηγήσει. Έτσι, και οι εργασίες της Βουλής κατευθύνονταν από το τηλέφωνο.

Όταν υπάρχουν πολιτικά κόμματα που λειτουργούν με βάση το πρόγραμμα και το καταστατικό τους, οι βουλευτές που εκλέγονται με τη ψήφο του λαού, θα πειθαρχούν στις αρχές του κόμματος και δε θα αντιμετωπίζουμε παρόμοιες καταστάσεις.

Μετά τα γεγονότα εκείνα και όταν έγινα ανεξάρτητος, ακολούθησε μια επίσκεψη στην Άγκυρα. Μια τριμελής κοινοβουλευτική επιτροπή υπό την Προεδρία του Αντιπροέδρου της Βουλής πήγε στην Τουρκική πρωτεύουσα. Έδωσε μια δημοσιογραφική διάσκεψη που καλύφθηκε από τον τύπο.

Ο τύπος είχε γράψει ότι, οι τρεις βουλευτές σε δηλώσεις τους ανέφεραν ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Κύπρου Μακάριος ήταν δολοφόνος και ο Γιωρκάτζης κλέφτης.

Οι εφημερίδες ήρθαν και στην Κύπρο. Για τα γραφόμενα των εφημερίδων ενημερώθηκαν και ο Μακάριος και ο Γιωρκάτζης. Το Προεδρικό και το Υπουργείο Εσωτερικών έθεσαν θέμα στη Βουλή για τα όσα δημοσιεύτηκαν στον τύπο σχετικά με τις δηλώσεις των βουλευτών. Στο σχετικό σημείωμα προς τον Πρόεδρο της Βουλής ζητείτο έρευνα για τις κατηγορίες των τριών βουλευτών κατά την επίσκεψή τους στην Άγκυρα.

Ο Πρόεδρος της Βουλής ζήτησε εξηγήσεις από τους τρεις βουλευτές, εκείνοι όμως δεν ανταποκρίθηκαν. Τότε ο Πρόεδρος της Βουλής κάλεσε εμένα, τον ανεξάρτητο βουλευτή, και μου είπε ότι σαν Πρόεδρος της Βουλής θα αναγγείλει από το βήμα ότι τα όσα ελέχθησαν στην δημοσιογραφική διάσκεψη διαστρευλώθηκαν από τον τύπο και ότι οι εφημερίδες δεν απέδωσαν σωστά τις δηλώσεις. Ζήτησε από την κοινοβουλευτική μας ομάδα να δώσει τη συγκατάθεση της για την πιο πάνω εξήγηση, ώστε να κλείσει η υπόθεση.

5. Αντιπρόεδρος της Βουλής ήταν ο Τουρκοκύπριος κ. Ορχάν Μουτερίσογλου.

Όμως οι 14 βουλευτές μας αντετάχθηκαν να παρουσιαστεί το θέμα στην ημερήσια διάταξη του Σώματος. Ακολούθησε συζήτηση και αποφασίστηκε ότι, αν το θέμα περιληφθεί στην ημερήσια διάταξη, να αποχωρήσουμε από το Σώμα.

Υποστήριξα αντίθετη άποψη, ρωτώντας γιατί να αποχωρήσουμε; Ας δεχτούμε ότι ο τύπος δεν απέδωσε σωστά τις δηλώσεις, παρατήρησα, για να κλείσει το θέμα.

- Πώς να παραδεχτούμε κάτι τέτοιο;

- Ύβρισετε αυτούς τους ανθρώπους;

- Πιθανό ναι.

- Αν βρίσκατε, τότε πείτε το ανοιχτά. Πείτε ότι είναι δολοφόνοι, είναι κλέφτες.

- Όχι δεν μπορούμε να το πούμε.

- Εγώ είμαι ανεξάρτητος. Δε θα ακολουθήσω την απόφασή σας. Όμως για να μη θεωρηθεί ασέβεια προς εσάς, δεν θα λάβω μέρος στη συνεδρία του Σώματος.

- Δεν γίνεται είπαν. Θα πρέπει να συμμετάσχεις.

- Θα συμμετάσχω αλλά δεν θα συμφωνήσω με την απόφασή σας.

Μερικοί από τους συναδέλφους που εκτιμούσα, όπως ο αγαπητός μακαρίτης Μανιέρα, επέμεναν.

Συμφώνησα και μπήκαμε στη συνεδρίαση. Το θέμα ήταν τρίτο στην ημερήσια διάταξη. Ενώ συζητείτο το δεύτερο θέμα, ένας από τους βουλευτές μας είπε. "θα επιστρέψω αμέσως" και βγήκε έξω. Τον ακολούθησε ένας άλλος για να κοιτάξει που πήγε ο προηγούμενος. Δεν επέστρεψαν ούτε ο ένας ούτε ο άλλος.

Μετά από λίγο, ένας άλλος βουλευτής είπε: Τι είναι αυτή η κατάσταση, θα πάω να τους φέρω.

Αποχώρησε κι' αυτός και δε ξαναγύρισε.

Μόλις άρχισε η συζήτηση του θέματος αποχωρήσαμε και πήγαμε στην αίθουσά μας. Από πίσω μας ακούγονταν ειρωνείες και γιουχαίσματα.

Όταν μπήκαμε στην αίθουσα είδαμε τους τρεις συναδέλφους να κάθονται εκεί με το ένα πόδι πάνω στο άλλο. Οι υπόλοιποι θύμωσαν πολύ μαζί τους και όρμησαν κατά πάνω τους. Άρχισε συμπλοκή την οποία με δυσκολία σταματήσαμε.

Αυτό είναι ένα άλλο περιστατικό που δείχνει ότι όταν δεν υπάρχουν κόμματα και κομματική πειθαρχία, συμβαίνουν παράξενα πράγματα.

Τώρα ας αναφερθούμε στο 1970. Λίγο πριν το 1970, μια ομάδα από 5 φίλους συναντιόμασταν μια δυο φορές την βδομάδα και ανταλλάσσαμε απόψεις σχετικά με επίκαιρα γεγονότα. Είχαμε αποφασίσει να ιδρύσουμε κόμμα και να μπορούμε στις

εκλογές του 1970. Αρχίσαμε τις προετοιμασίες. Μάθαμε, όμως ότι η 'Αγκυρα δεν ήθελε την ίδρυση του κόμματος και τη συμμετοχή του στις εκλογές. Η 'Αγκυρα δε μας πληροφόρησε επίσημα και έτσι συνεχίσαμε τις προετοιμασίες και προχωρήσαμε αρκετά. Επεξεργαστήκαμε το καταστατικό και το πρόγραμμα του κόμματος.

Το στείλαμε και στην 'Αγκυρα για ενημέρωσή τους.

Πριν περάσει μια βδομάδα, έφθασαν στην Κύπρο τρεις πρέσβεις. Συναντηθήκαμε μαζί τους και ανέφεραν ότι οι εκλογές έπρεπε να γίνουν χωρίς κόμματα.

- Γιατί χωρίς κόμματα;

- Οι εκλογές να γίνουν κάτω από μια ομπρέλλα, όλοι μαζί.

Εμείς δεν δεχτήκαμε. οι απεσταλμένοι μας είπαν ότι η άποψη που μετέφεραν δεν ήταν προσωπική αλλά άποψη της 'Αγκυρας.

Εγώ υποστήριζα την άποψη μου, για τα οφέλη που απορρέουν από τη λειτουργία πολιτικών κομμάτων.

Ανέφεραν ότι η διαταγή στάλθηκε από ψηλά ιστάμενα πρόσωπα, συστήνοντας να μη ασχοληθούμε με την ταυτότητά τους.

'Όπως γνωρίζετε εκείνες τις μέρες δε λειτουργούσαν ούτε Σύνταγμα ούτε νόμοι. Είχαμε τον Μπαυρακτάρ και τον Σαντζιακτάρ. Εκείνες τις μέρες "κυβερνούσαν οι κύριοι", με άλλα λόγια τη χώρα κυβερνούσαν ο Μπαυρακτάρ, η Πρεσβεία της Τουρκίας και η Διοίκηση.

Ρώτησα τους απεσταλμένους κατά πόσον έχουν εμπιστοσύνη στους ανθρώπους της κοινότητας και αν νομίζουν ότι είμαστε άξιοι να έχουμε δημοκρατικό πολίτευμα.

- Προς θεού, είπαν.

- Τότε αφήστε να γίνουν εκλογές με συμμετοχή κομμάτων.

- Μη μιλάς πολύ, μη μιλάς πολύ.

Τέλος πάντων, μετά από σκληρά παζαρέματα, έδωσαν την συγκατάθεση τους να ιδρύσουμε κόμμα μετά τις εκλογές. Υποσχέθηκαν επίσης ότι δεν θα αναμιγνύονταν στο πρόγραμμα και το καταστατικό του κόμματος μας. Δεχτήκαμε αφού το αντίτιμο ήταν η παραχώρηση του προνομίου για ίδρυση του κόμματος. Συμφωνήσαμε με τους φίλους να μην βιάσουμε τα πράγματα και όπως γνωρίζετε ιδρύσαμε το κόμμα στις 27 Δεκεμβρίου 1970.

Κατά τις προετοιμασίες της ίδρυσης του κόμματος αποστείλαμε 100 περίπου προσκλήσεις σε διάφορους πολίτες. Πήραμε θετική απάντηση από 48 μόνον. Μερικοί, όταν πήραν την πρόσκληση έτρεξαν στον Μπαυρακτάρ. Ο Μπαυρακτάρ είχε

6. Μπαυρακτάρ: Αρχηγός της Τ.Μ.Τ. για όλη την Κύπρο.

7. Σαντζιακτάρ: Αρχηγός της Τ.Μ.Τ. για την Επαρχία.

ήδη πληροφορηθεί για τις προσπάθειες ίδρυσης του κόμματος. Μετά την ίδρυση του με φώναξε και μου ευχήθηκε να πάνε όλα καλά. Ενδιαφέρτηκε επίσης αν είχα στείλει προσκλήσεις στον τάδε και τον τάδε.

- Ναι έστειλα, απάντησα.

- Τι είπαν;

- Δεν παρευρέθηκαν αλλά δέχτηκαν να γίνουν μέλη.

- Όταν πήραν την πρόσκληση ήρταν και μου παρουσίασαν το πρόγραμμα και το καταστατικό. Υπάρχουν καταδότες αναμεταξύ σας, είπε, να προσέχετε...

Έγιναν πολλές συζητήσεις για το καταστατικό και το πρόγραμμα του κόμματος. Εγώ επέμενα πολύ να συμπεριληφθεί η λέξη "σοσιαλιστικό". Οι φίλοι όμως με το δίκιο τους, αντιτάχθηκαν γιατί υπήρχε αλλεργία σε αυτή τη λέξη. Αντιμετωπίσαμε οργή για τις φράσεις "κοινωνική δικαιοσύνη" και "κοινωνική ασφάλεια", που περιλήφθηκαν στο πρόγραμμα του ΡΤΚ. Απορούσαν [οι κρατούντες] για τη φράση "κοινωνική ισότητα" και τη χρησιμότητα της, προβάλλοντας ότι όλοι οι Τούρκοι είναι ίσοι. Φανταστείτε τι θα γινόταν αν περιλαμβάναμε στα έγγραφα του κόμματος τη λέξη "σοσιαλισμός". Το έμβλημα μας, όπως γνωρίζετε, είναι τα στάχυα του σιταριού. Εγώ είχα εισηγηθεί το τσαμπί του σταφυλιού. Ένας από τους φίλους μας, ο θεός ας το μακαρίσει, μου είχε πει καλόπιστα.

- Κύριε Μιτχάτ, ας αφήσουμε κατά μέρος το σταφύλι.

- Γιατί, ρώτησα.

- Θα πουν ότι από το τσαμπί γίνεται κρασί. Όποιος πιεί το κρασί μεθά και όποιος μεθύσει γίνεται χαρτοπαίκτης. Αντί το τσαμπί ας υιοθετήσουμε τα στάχυα. Έτσι τα στάχυα έγιναν το έμβλημα μας.

Στις 27 του Δεκέμβρη του 1970, όταν ιδρύσαμε το κόμμα μας, αποταθήκαμε για εγγραφή του. Όμως δεν είχαμε τότε νόμο για πολιτικά κόμματα.

Υπήρχαν όμως νόμοι για συνδέσμους. Δημιουργήθηκε κάποια σύγχυση. Στο τέλος όμως κατορθώσαμε να το εγγράψουμε και να το θέσουμε σε λειτουργία.

Αγαπητοί φίλοι,

Σας διαβεβαιώνω ότι το κόμμα αυτό, που είχαν ιδρύσει τότε μια δράκα εθελοντές, πίστεψε ότι μια μέρα θα ανέλθει στην εξουσία. Τα χρόνια που πέρασαν επαληθεύουν αυτή την πίστη. Το κόμμα μας μεγάλωσε και δυνάμωσε μέρα με την μέρα, παρόλα τα εμπόδια που συνάντησε μπροστά του. Το κόμμα που ίδρυσαν 5 άνθρωποι μεγάλωσε και μαζικοποιήθηκε με χιλιάδες μέλη. Έγινε το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Το κόμμα αυτό αγαπητοί φίλοι θα γίνει σύντομα και εξουσία. Σας ευχαριστώ".

ΝΕΟΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ